

zés az anyakönyv 217-ik lapján történt. Keresztanyja nevét kapta a keresztségben. Szülei: Szendrey Ignác és Gálovits Anna, — keresztszülői pedig: Molnár János és Jugovits Julianna voltak. A keresztelest és anyakönyvi bejegyzést Nagy János káplán teljesítette.

Születési helye: Ujmajor Keszthelytől dél-nyugati irányban, gyalog mintegy 20 percznyire, Georgikon és Fenék puszták közt fekszik. Georgikontól Ujmajoron keresztül fenyőfákkal szegélyezett, gyönyörű út vezet az öt kilométernyire levő, történelmi multjáról híres Fenék pusztáig. (E helyen feküdt hajdan Mogentiana nevű római municipium, melynek földalatti maradványait a Balatoni Múzeum-Egyesület ásatja ki már 10 év óta, évről-évre, állami költségen).

Georgikon és Fenék puszták közt több ezer hold kiterjedésű, gyönyörű, termékeny birtoka fekszik a Festetics grófi családnak. A nagy kiterjedésű birtok tette szükségessé még a XVIII. század végén a két major közt egy harmadiknak az építését, melyet akkor a két régi majortól való megkülönböztetés céljából Ujmajor-nak neveztek el.

Az ujmajori gazdatiszti lak, melyben Szendrey Julia született, a major nyugati szélén, a már említett gyönyörű grófi-út mellett, annak keleti oldalán, észak-dél irányban fekszik. Egyszerű, földszintes, cserép-zsindelyes, alacsony, fehérre meszelt épület, melynek csak a déli része szolgált gazdatiszti lakásul, az északi részen a gazdasági cselédek lakásai voltak.

Ezelőtt 12 évvel Szendreyék lakásával szemben, a grófi-út nyugati oldalán, új, modern gazdatiszti lakást építettek és most Szendreyék lakásában az uradalmi bognár-mester s a major-gazda laknak.

Benn a házban a szobák mennyezete gerendás, durván ácsolt fagerendákkal. A padlózat széles, vastag fenyőfából készült és itt-ott már teljesen el van vásva. Az ablakok elég magasak és szélesek és mindenik vas-gátorral van ellátva. Általában az egész lakás nagyon szerény, az akkori viszonyokhoz mért. Még eredeti állapotában van meg.

A ház tehát áll még, melyben Szendrey Julia született és bölcsője ringott.

Nagy mulasztás tőlünk ezt a házat emléktáblával meg nem jelölni és Ujmajort emlékére Julia-majorra nem keresztelni.

A Petőfi-társaságot illetné a kezdeményező lépés. Dr. Csák Árpád.

AZ ÚJ MAGYAR ZENE.

A művészetek ősanja a táncz, a mozgás. Az emberi szervezethez az a tulajdonsága, hogy a benyomásokra mozgással felel. A művész a mikor alkot, a reá ható benyomásokat dolgozza fel. És a mint a munkáját szemléljük, nemcsak a benyomásairól kapunk adatokat, hanem arról is, hogy micsoda szerkezetű lelke van. Mert a műalkotás (nyers anyagát nem számítva): formájában erről a feldolgozó lelki gépezetről beszél. A ki a művészetet igazán érti vagy érteni akarja, annak meg kell tanulni, hogy a formáknak ezt a néma beszédét megértse, mintegy a gyártmányról megtudja állapítani, hogy milyen gyárból való. A legújabb időben — helyesen vagy helytelenül-e, ezt most nem kérdezzük — az esztetika számára is ez lett a legnagyobb feladat, ez lett a legfontosabb kérdés. És a közönség érdeklődését is lassanként foglalkoztatni kezdi: hogy a műalkotásban hol rejlik a művész személye, egyénisége? Miben különbözik a műalkotás minden mástól, mik a művész lelki munkájának a sajátos ismertető jelei, nyomai?

Egy ilyen korban nagyon érthető és magyarázható, ha a művészek eredetieskednek, ha alkotásaikon mindenáron a saját munkájuknak a bélyegét akarják elhelyezni. A gyakorlott hallgatót azonban nem tévesztik meg. Ó rájön, hogy hol hazudik a művész, hol színészkedik, hol játssza az érdekest. Úgy jár az ilyen művész, mint az osztrák gyáros, a ki a régi védőegyesületi mozgalmak idején a posztói szélére reászövette: «Honi posztó». Csak annál inkább elárulta, hogy a gyártmány nem magyar és mindenkit figyelmessé tett a csalásra. A közepes vagy kis művésznek is, ha «jogtalanul» eredetieskedik, hamarosan észre-

JÉG-SPORT A BALATONON.

vesszük a munkáján az őszinteség hiányát és csak nevetünk rajta. «Honi posztóval» nem hagyjuk magunkat becsapni.

Az újabb magyar irodalomban, a festők, szobrászok és építésszek között nem egy ilyen hamis czégre akadunk, a ki az áramlattal úszva, erőnek erejével az eredetiségre dolgozik, mert észrevette, hogy a közönséget az eredeti holmi érdekli. Persze néhány embert sikerül neki felültetni, és ezek azután haragjukban, csalódottságukban szidják és becsmerlik a többi becsületes művészeket is. Az ilyen alkalmak azonban csak hozzájárulnak ahhoz, hogy az igazi, őszinte — belső lelkiszükségből eredeti — művész munkáját végeredményben még inkább megbecsüljük. A nagy művészek diadalmas pályafutását mindenkor epigonok holtteste jelzik!

A mit az új magyar zeneművészet területén látunk, az már sokkal biztatóbb. Az utóbbi esztendőknél eredeti és nagyszabású tehetségek tűntek fel, a kik mintegy huszonnégy óra alatt megcsinálták azt, a mit apáik és nagyapáik századokig elmulasztottak. Mindenki tudja, hogy a magyar zene szerves kifejlődésében a XIX. század utolsóelőtti évtizedében még csak a műdalnál tartott. A nagy formákban a magyar géniuszt kényelmetlenül érezte magát és olyan óriási tehetség, mint Erkel Ferenc sem tudta például az operát magyarrá tenni. A Bánk-Bánban, Hunyadi Lászlóban sok a magyar dallam, népdalmotívum, de az egészben a szerkezet olaszos vagy németes. Pedig ép ez a fontos. Még a kilenczvenes években sűrűn olvashattunk az ujságokban cikkeket, a melyek egy igazi magyar szimfonikus megjelenését várták, mint valami Messiásét. Olyanféleképpen kellett volna a példátlanul gazdag népdalkincset átvinni a műzenébe, mint a hogy Grieg a norvég népzeneből — egyénien és norvég zenei nyelven írt közérthető, minden néphez és fülekhöz szóló műzenét, vagy a hogy Chopin fejlesztette ki a lengyel népdalok nyers anyagából csodálatos művészetét.

És a magyar szimfonikusok megérkeztek. Egyszerre többen is. Még nem is tudnak rólok széles e hazában, de már itt vannak és külföldön is hirdetik, terjesztik a magyar kultúrát. Mert nem az tesz a magyar kultúrának szolgálatot, a ki mint Liszt, a népdalokat felpántlikázza, kicziczomázza és mint valami etnografiai látványosságot, virtuóz előadásban mutogatja, hanem a ki valóban meg tudja értetni az idegennel ezt a zenét. Az új magyar zeneszerzők szerzeményeikben ezt csinálják. A magyar lelket viszik bele a nagy klasszikus zenei formákba és ezen a nemzetközi forma-nyelven a magyar életet, a magyar kedély érzéseit, örömeit és sírvavigadását magyarázzák.

Koessler Jánosé, a Zeneakadémia volt zeneszerzési tanáré a hervadhatlan érdem, hogy

ez így történt. Ő nevelte nekünk az ifjú magyar zene fiatal csemetéit, a kik azóta megerősödtek és gyönyörű gyümölcsöket hoztak. Tanítványai közül megemlíthetjük: Dohnányi Ernőt, Vándor-Weiner Leót, Bartók Bélát, Kodály Zoltánt, Kálmán Imrét, Antalffy Zsiros Dezsőt, a kiknek alkotásaiban valóban a magyar zenei szellem és nótázó kedv él. Ők nem írnak népdalokat, mint soká az összes zeneszerzők. Mert a népdal kis formája miatt nem alkalmas az új gondolatok kifejezésére. A műzene fejlődése a nagy formák felé mutat. Bartók és Kodály például összegyűjtötték a magyar népzene az anyagát, a melyet legalkalmasabbnak találtak arra, hogy belőle egyéni művészetüket kiépítsék. Ők a székely és palóc földön kutattak, sőt még a tótok közé is elmentek, mert felfedezték, hogy a rokon magyar és szláv zene a tótok népdalaiban kapcsolódik össze, mintegy ezekben mutatja a rokonságot. Vándor Leó viszont inkább a cigányokhoz és az Alföldre ment anyagért.

Az új magyar szimfonikus zene tehát fiatal. És éppen ezért szükséges, hogy a közönség érdeklődésének a melege el ne kerülje, mert csak úgy nőhet nagyra. 20—30 zenekari vezérkönyv, ennyi az egész, de el nem cserélném se az ifjú finn, se a szintén fiatal orosz zenei kultúrával, mert hatalmas reménykedések váltói ezek a kották. Váltak egy korszakra, a mikor egész Európa figyelme a magyar szimfonikus zene felé fog fordulni és a mikor a mi lassan fejlődött ázsiai vérünk, ifjúságában és erejében meg fogja döbbszteni a nyugati kultúra kiélt és enervált művészetét.

Csáth Géza.

A JÉGEN.

Azóta, hogy 1869-ben néhány vidám fiatal-ember először kezdett korcsolyázni a városligeti tó jégén s nagy nehezen rávetették báró Eötvös Józsefet, engedje meg leányainak a korcsolyázást, a legkedveltebb és legelterjedtebb sportok egyike lett a jég-sport s a magyar korcsolyázók sok becsületet vívtak ki ügyességüknek világszerte. Sok nehézséget kellett a kezdőknek legyőzniök, sok konzervatív előítéletet leküzdeniök, a míg el tudták hitetni különösen a fiatal hölgyek mamáival, hogy a korcsolyázás nem illetlen dolog, nem is ártalmas az egészségre. Ma persze ezeknek az aggodalmaknak csak a gondolata is mosolyt kelt, mint a hogy mosolygunk azokon, a kik annak idején mérgesen elleneztek a vasutat. Pedig akkor, a hatvanas években, még orvosok is akadtak, a kik az egészségre veszedelmesnek tartották a jégen való iringálást.

Ma már a budapesti korcsolyázó-egyesület, melyet akkor vagy tizenkét fiatalember alapított, egyike a legnagyobb, legnépesebb és leg-

PEST KÜLVÁROSA MÁTYÁS KIRÁLY KORÁBAN.

gazdagabb egyesületeknek, a kis fabódé, a melyet összerakott pénzceskéjükből a kezdők állítottak fel a városligeti tó partján, hatalmas palotává fejlődött, a tó feneké betonozva van, úgy hogy korcsolyázásra használható az egész, a jeget féltő gonddal gondozzák, sőt a lelkes korcsolyázók már arra is gondolnak, hogy nyári korcsolyázó pályát létesítenek a dobsinai jégbarlangban. Ekkorát haladt a jég-sport ez alatt a negyven év alatt, a melynek fordulóját most ünnepli a budapesti korcsolyázó-egyesület. S ez ünnepre olyan jelmezes jégünnepet rendeztek, a mely mint látványosság is egész tömegeit vonzotta oda a közönségnek. A korcsolya maga is sokat fejlődött azóta: a nyolcvanas évek elején még szíjjas fatalpú korcsolya járt, a melyet a lábra szíjjazni valóságos mesterség volt, azóta elavult már az angol korcsolya is, melyet a sarokra csavarral, a cipő orrára szíjjal erősítettek, s elfoglalta helyét a *Halifax*, a *Merkur* s a karsú *Jackson Haines*, nemkülönb *Rohonczy Gida* találmánya, a *Columbus*. A gyorskorcsolyázó versenyzők a hosszú, keskeny acéltalpú hollandi korcsolyát használják, kezdőknek pedig jó *Pirovits* Aladár találmánya, az *Excelsior*, mely széles talpával a lehető legnagyobb biztonságot nyújtja. Az idej sok jegű, tél pompás

alkalmakat ad e szép, ritmikus és egészséges sport művelésére, a mint hogy rég nem volt

KORCSOLYÁZÁS A SZÉCHENYI-HÍD ELŐTT.

korcsolya-ünnep olyan kedvező időben, mint a mostani. Emlékezetes volt ez az ünnep szép

kére és egy álló személyre szerkesztett szán. Ez különösen nagyszerűen válik be a Balaton jegére; azonkívül még havon is sikerrel használható.

Ma még kevesen művelik ezt a balatoni jégsportot, de a milyen hirtelen terjedt el a szánkózás az idén, alighanem ép oly hamar el fog terjedni ez is. S talán nincs messze az idő, mikor télen is majdnem úgy benépesedik a Balaton, mint nyáron...

MÁTYÁS KIRÁLY SZOBRA.

ségével is; Mátyás királyvá választását jelképezte az ünnepi játék, a magyar történetnek azt a fontos eseményét, a mely a Duna jegén folyt le. A játékot dr. *Márkus Jenő* tervezte s Mátyás szerepét a fiatal gróf *Andrássy Károly*, jegyesének, Podjebrád Katalinnak szerepét pedig gróf *Bethlen Istvánné* személyesítette meg. A pompás jelmezek, a színes, mozgalmass felvonulás s az ünnepet befejező tűzijáték lelkes tetszéssel töltötte el a közönséget. A korcsolyázó egyesület jubileuma alkalmából az idén itt tartották a nemzetközi korcsolyaversenyeket, melyeken a gyorskorcsolyázó bajnokságot a norvég *Mathiesen Oszkár*, a műkorcsolyázó bajnokságot a svéd *Salchov Ulrik*, a hölgyek műkorcsolyázó bajnokságát pedig egy fiatal magyar hölgy, *Kronberger Lily* — a ki különben már tavaly is bajnok volt — nyerte el.

S nagyobb mértékben, mint valaha, folyik a jég-mulatság az idén a Balatonon is. Ehhez már többféle készség kell: a Norvégiából ide származott kormányozható vitorlás szán, mely az automobil sebességével halad; vasaló alakja van, mintegy három méter hosszúságú, de különben úgy szerelik vitorláit, mint a csónakét. Aztán az úgynevezett fakutya, mely közönséges székhez hasonlít s mint az evezőkkel a csónakot, két szeges végű könnyű farúd segítségével hajtják; — a vitorlás korcsolya, mely jóval nagyobb, mint a rendes korcsolya, az ember vitorlát húz a karjára, s azután — ha kedvező szél elkapja — mintha röpülne! Végül itt van a «rennwolf», egy és több ülő-

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta C. N. és A. M. Williamson.

Én ezzel teljesen egyetértettem, mert ily módon alkalmam nyílt az ormótlan jószágnak, melyet kormányoznom kellett, szeszélyeit tanulmányozni és kiismerni. Versaillesba azért jöttünk, hogy az Orleánsba Étampes-on át vezető egyenes utat kikerüljük, mint a mely majdnem végig kikövezett és automobillal tényleg be nem járható. Versaillesból Dourdanba és Angervilleba jó országút vezet, mely nem festői ugyan, de kellemes és gazdagon művelt vidéken át vezet. Mindjárt Versailleson túl az út rendkívül *accidentée* és nagy óvatossággal ereszkedtem le a Châteaufort felé vezető veszélyes lejtőn, valamint a St. Rémy mellett fekvő dombrol is az Yvette völgye felé. Míg Dourdan el nem hagyja az ember, az út folyvást hepehupás, és ha igazságosak akarunk lenni, el kell ismernünk, hogy a szilárd alkatú német

FRANKLIN-T.

JÉGÜNNEP A VÁROSLIGETI TAVON. — Márton Ferencz eredeti rajza.

STROBL ALAJOS A VÁROSLIGETI JÉGÜNNEPEN.